

‘Ik verwacht dat steeds meer orthopedagogen in de gehandicaptenzorg met ouderen gaan werken’

NVO-lid Malou van Lierop-Noten (29) werkt bijna een jaar als gedragsdeskundige bij Cello in Brabant, een zorginstelling voor mensen met een verstandelijke beperking. Sinds januari is zij betrokken bij de oudere bewoners, een hele andere tak van sport dan waar de meeste orthopedagogen zich mee bezig houden.

Binnen Cello begon het op te vallen dat een steeds groter deel van de bewoners ouder of ouder aan het worden is. Bij de instelling is ervoor gekozen hier een speerpunt van te maken en zorg te dragen voor passende ondersteuning aan deze doelgroep.

Malou van Lierop-Noten: “We zien steeds meer cliënten steeds ouder worden, waarbij een deel ook problematisch ouder wordt. Er komen dan lichamelijke problemen of dementie bij kijken. Dit vraagt om extra hulpmiddelen als een plafond-tilsysteem, zodat er zorg tot het einde toe kan worden geboden.”

Daarnaast is expertise over het proces van ouder worden en dementie binnen de teams van belang, zodat de begeleiding zo passend mogelijk vorm krijgt.

Kennis

Als orthopedagoog is het niet gebruikelijk om met ouderen te werken. “Het is een grote uitdaging”, zegt Malou van Lierop-Noten, “omdat je nog nooit van ouderen hebt gehoord als je van de opleiding afkomt. In de gehandicaptenzorg is het echter heel logisch om je ook op ouderen te richten.”

Kennis over ouderen doet zij op via collega’s, deelname aan een intern interdisciplinair expertiseteam Ouderen & Geriatrie, nascholing met

betrekking tot ouderen met een verstandelijke beperking, bijeenkomsten van het NGO (Netwerk Gedragsdeskundigen Ouderen) en wetenschappelijke literatuur.

De focus bij ouderen ligt meer op het behoud van vaardigheden en

Belevingsgerichte zorg

Binnen belevingsgerichte zorg staan de wensen en mogelijkheden van de cliënt centraal, niet de beperkingen. Er wordt gestreefd naar een betere kwaliteit van leven, door aan te sluiten bij de belevingswereld en gevoelens van de cliënt. De zorgverlener kijkt samen met de cliënt wat hij of zij belangrijk en fijn vindt, bijvoorbeeld als het gaat om soorten eten of het tijdstip van de verzorging. Eigen regie, gezamenlijkheid en gelijkwaardigheid staan voorop.

bron: <https://www.hulpmiddelenwijzer.nl/tips/tips-belevingsgerichte-zorg/>

het begeleiden van achteruitgang, tegenover de ontwikkeling waar orthopedagogen meestal op gericht zijn. Thema's als rouw gaan een grotere rol spelen, zowel omdat cliënten mensen om zich heen verliezen, maar ook vanwege de eigen achteruitgang.

Cliëntgericht werken

“Wat ik mooi vind, is dat de oudere cliënt al een levensverhaal heeft. Je kan iemand pas echt begrijpen, wanneer je dat verhaal kent.” Malou kijkt met de begeleiders naar het leven van de individuele cliënt en wat er op basis daarvan waardevol is in het begeleidingsproces. Maar het cliëntgericht werken blijkt af en toe toch nog een uitdaging. “In de gehandicaptenzorg gaan we soms voorbij aan het proces van ouder worden. Cliënten in de zeventig of tachtig moeten nog elke dag om half tien op de dagbesteding zijn, terwijl jij en ik op die leeftijd al lang met pensioen zijn. Daar worden we ons steeds meer bewust van. We vragen ons nu af wat past bij de vraag van de cliënt en welk tempo hierbij gewenst is. Kunnen we rustiger aan doen? Wat zijn de voor- en nadelen voor deze cliënt? Sommigen vinden het juist fijn om hele dagen naar de dagbesteding te blijven gaan!”

Expertise

Naast alledaagse afwegingen krijgt Malou te maken met specifieke vragen en problematieken. Diagnostiek is veelal gericht op het screenen op dementie en advisering over de juiste begeleidingswijze. Ook zijn er vragen binnen de teamprocessen: Hoe willen zij zich opstellen ten opzichte van de doelgroep en hoe staan zij er als team in? Malou van Lierop-Noten: “De teams zijn erg jong en nog zoekend naar hun eigen visie binnen deze doelgroep. Ze zijn heel erg bezig met bewustwording, het creëren van empathie en het inleven in de beleving van de cliënt.” Cello werkt met praktijkcoaches Ouderenzorg. Dit zijn begeleiders gespecialiseerd in het werken met de doelgroep ‘gewone’ ouderen. Zij draaien mee op de groep, geven tips en stellen plannen op. Ze coachen de teams en helpen hen verder. Overstijgend gaat Malou van Lierop-Noten binnen Cello scholing geven over de ouderwordende cliënt en dementie. Een onderdeel is het opzetten van een zorgprogramma Ouderen & Geriatrie. Belevingsgerichte zorg (zie kader) staat hierin als methodiek centraal. Het zorgprogramma kan gezien worden als een *toolbox*: begeleiders kunnen er inspiratie uithalen en nagaan welke methodes of middelen ze kunnen inzetten, voor een specifieke cliënt of voor de groep. Malou van Lierop-Noten: “In de toekomst is het mijn taak om samen met collega's het zorgprogramma verder uit te breiden, zodat dit breder ingezet kan worden binnen Cello en beter geborgd wordt.”

Malou van Lierop-Noten

De toekomst

In de toekomst verwacht zij dat het werk voor orthopedagogen in de gehandicaptenzorg met ouderen zal toenemen. Mensen met een verstandelijke beperking worden steeds ouder, waardoor er ook steeds meer cliënten te maken krijgen met bijkomende problematieken. Zij ziet ook een toename in aanmeldingen van cliënten van hogere leeftijd uit de reguliere sector. “We zien dat mensen zelfstandig hebben gewoond, maar er vervolgens iets gebeurt: er valt iemand weg of ze krijgen lichamelijke problemen. We hebben cliënten die bij ons zijn gekomen om te revalideren, maar vervolgens zijn gebleven. Ook is er een toename in aanmeldingen van cliënten met niet-aangeboren hersenletsel (NAH) uit verzorgingstehuizen. De reguliere verzorgingstehuizen zitten met de handen in het haar, zij lopen vast in de begeleidingsstijl en de middelen die zij hebben. De gehandicaptenzorg blijkt dan vaak beter passend.” Ook binnen de reguliere ouderenzorg is de verwachting dat er steeds meer orthopedagogen werkzaam zullen zijn. “De nadruk heeft lang gelegen op de medische zorg, maar ik denk dat daar die typische, omgevingsgerichte blik van een orthopedagoog heel waardevol kan zijn. Ik verwacht dat we ook steeds vaker orthopedagogen in de reguliere ouderenzorg terug zullen zien.”

tekst: June Bragg

foto: Marlijn Snoeij-de Vries